

Udział Bliskich w Procesie Opieki Szpitalnej

Informacja dla Pacjentów i ich Rodzin przebywających na oddziałach szpitalnych.

Dlaczego Udział Bliskich Jest Ważny?

Udział bliskich pacjenta w procesie opieki **zwiększa poczucie bezpieczeństwa pacjenta**, ułatwia adaptację w środowisku szpitalnym, a także pozwala na lepsze zaspokojenie potrzeb w nowych warunkach. Do procesu pielęgnacyjnego należy włączać bliskich pacjenta w jak najszerszym zakresie, ale w taki sposób, aby uczestnictwo osób trzecich w opiece nad pacjentem nie utrudniało czynności pielęgniarских i lekarskich, a także odbywało się z poszanowaniem prawa do prywatności pozostałych pacjentów.

Zakres udziału osób bliskich i przedstawicieli ustawowych

Informacje o stanie zdrowia

Uzyskiwanie informacji o stanie zdrowia pacjenta, zgodnie z udzielonym upoważnieniem.

Spotkania edukacyjne

Udział w spotkaniach edukacyjnych i instruktażach, np. dotyczących opieki po wypisie ze szpitala.

Wsparcie pacjenta

Wspieranie pacjenta emocjonalnie, organizacyjnie i duchowo podczas pobytu w szpitalu.

Rozmowy z personelem

Towarzyszenie w rozmowach z personelem medycznym, w tym podczas podejmowania decyzji co do wyboru sposobu leczenia, przy wypisie i konsultacjach.

Oddziały Zachowawcze – Udział Bliskich w Opiece

✓ Czynności możliwe do wykonania

Utrzymanie higieny pacjenta:

- pomoc przy toalecie ciała
- mycie twarzy, rąk i nóg
- czesanie włosów, mycie głowy, golenie
- obcinanie włosów i paznokci
- toaleta jamy ustnej, pielęgnacja protez zębowych
- pomoc przy zmianie bielizny osobistej
- ścielenie łóżka bez konieczności przemieszczania pacjenta

Karmienie i nawodnienie:

- podawanie napojów, zwilżanie ust
- pomoc przy spożywaniu posiłków
- karmienie pacjenta przytomnego, samodzielnie połykającego

Wsparcie psychiczne i społeczne:

- rozmowa z pacjentem, czytanie książek i prasy
- pomoc w kontaktach telefonicznych
- towarzyszenie podczas pobytu w szpitalu

👉 Czynności rekomendowane po uzgodnieniu z personelem

Higiena i pielęgnacja:

- toaleta całego ciała pacjenta leżącego
- zmiana pielucho-majtek
- toaleta okolic intymnych
- zmiana bielizny pościelowej wymagająca obracania lub podnoszenia pacjenta
- podanie basenu lub kaczki

Sprawność ruchowa:

- pomoc przy zmianie pozycji ciała
- pomoc przy siadaniu i wstawaniu z łóżka
- pomoc przy chodzeniu, transport pacjenta na wózku
- udział w spacerach i ćwiczeniach zaleconych przez personel
- działania profilaktyki przeciwoleżynowej

✗ **Czynności zakazane:** podawanie leków, suplementów diety i wyrobów medycznych; wykonywanie jakichkolwiek czynności medycznych; zmiana opatrunków; zakładanie lub usuwanie wkłuc, drenów, cewników; manipulowanie przy kroplówkach, pompach infuzyjnych lub innym sprzęcie medycznym; karmienie pacjentów nieprzytomnych lub z zaburzeniami połykania; samodzielne przemieszczanie pacjenta bez zgody personelu; podejmowanie działań sprzecznych z zaleceniami personelu medycznego; korzystanie z urządzeń mogących stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa pacjentów.

Oddziały Zabiegowe – Udział Bliskich w Opiece

⚠ Na oddziałach zabiegowych wszelkie czynności wykonywane przez osoby bliskie **nie mogą obejmować miejsca operowanego, ran pooperacyjnych, opatrunków, drenów, cewników, wkłuć oraz innych elementów związanych z procesem leczenia**, chyba że personel medyczny wyraźnie dopuści wykonanie określonej czynności.

✅ Czynności możliwe do wykonania

Utrzymanie higieny pacjenta:

- pomoc przy myciu twarzy, rąk i nóg
- czesanie włosów, toaleta jamy ustnej
- pielęgnacja protez zębowych
- golenie, obcinanie włosów i paznokci z zachowaniem szczególnej ostrożności
- pomoc przy zmianie bielizny osobistej
- ścielenie łóżka niewymagające przemieszczania pacjenta

Karmienie i nawodnienie:

- podawanie napojów, zwilżanie ust
- pomoc przy spożywaniu posiłków zgodnie z dietą i zaleceniami personelu

Wsparcie psychiczne i społeczne:

- obecność przy pacjencie
- pomoc w kontaktach z rodziną
- wsparcie emocjonalne

👉 Czynności rekomendowane po uzgodnieniu z personelem

Higiena i pielęgnacja:

- toaleta całego ciała pacjenta, mycie głowy
- zmiana pielucho-majtek, toaleta okolic intymnych
- zmiana bielizny pościelowej wymagająca przemieszczania chorego
- podawanie basenu lub kaczki

Sprawność ruchowa:

- pomoc przy zmianie pozycji ciała, siadaniu i pionizacji
- pomoc przy chodzeniu, transport pacjenta
- udział w ćwiczeniach usprawniających zaleconych przez personel
- profilaktyka przeciwoleżynowa

Obserwacja stanu pacjenta:

- zwracanie uwagi na samopoczucie chorego
- niezwłoczne zgłaszanie personelowi wystąpienia bólu, krwawienia, duszności, zawrotów głowy, zaburzeń świadomości lub innych niepokojących objawów

Oddziały Zabiegowe – Czynności Zakazane i Uwagi Szczególne

Czynności bezwzględnie zakazane

- podawanie leków, suplementów diety i wyrobów medycznych
- wykonywanie jakichkolwiek czynności medycznych
- dotykanie, odsłanianie lub kontrolowanie ran pooperacyjnych
- zdejmowanie, poprawianie lub zabezpieczanie opatrunków; zmiana opatrunków pooperacyjnych
- manipulowanie przy drenach, cewnikach, sondach i wkłuciach
- ingerowanie w działanie kroplówek, pomp infuzyjnych i innego sprzętu medycznego
- karmienie pacjentów nieprzytomnych lub z zaburzeniami połykania
- samodzielne przemieszczanie pacjenta bez zgody personelu
- podejmowanie czynności mogących naruszyć zasady aseptyki i antyseptyki
- korzystanie z urządzeń mogących stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa pacjentów
- mycie lub pielęgnowanie okolicy miejsca operowanego bez zgody personelu
- podnoszenie pacjenta za kończyny, barki lub okolice miejsca operowanego
- układanie pacjenta w pozycjach niezgodnych z zaleceniami pooperacyjnymi
- wykonywanie masażu lub nacisku w okolicy miejsca operowanego
- stosowanie własnych środków pielęgnacyjnych, maści, kremów lub preparatów na rany i okolice ran

Uwagi szczególne dla oddziałów zabiegowych

- Wszystkie czynności należy dostosować do stanu pacjenta, jego bólu oraz zaleceń lekarskich
- Bezwzględne przestrzeganie zasad aseptyki i antyseptyki
- Obowiązek niezwłocznego zgłaszania niepokojących objawów, takich jak ból, krwawienie, duszność, zawroty głowy

Oddział Dziecięcy z Izbą Przyjęć – Udział Rodziców i Bliskich

✅ Czynności możliwe do wykonania

Utrzymanie higieny dziecka:

- przewijanie dziecka i zmiana pielucho-majtek
- pomoc przy toalecie ciała, kąpieli i myciu
- mycie głowy i czesanie włosów
- obcinanie włosów i paznokci
- toaleta jamy ustnej i okolic intymnych
- zmiana bielizny osobistej
- ścielenie łóżka bez konieczności przemieszczania dziecka

Karmienie i nawodnienie:

- podawanie napojów i zwilżanie ust
- pomoc przy spożywaniu posiłków
- karmienie dziecka przytomnego, samodzielnie połykającego, zgodnie z zaleceniami personelu
- obserwowanie tolerancji pokarmów i zgłaszanie nieprawidłowości personelowi

Wsparcie psychiczne i społeczne:

- towarzyszenie dziecku podczas pobytu w szpitalu
- rozmowa, czytanie i zabawa odpowiednia do wieku i stanu dziecka
- uspokajanie i zapewnianie dziecku poczucia bezpieczeństwa
- pomoc w kontaktach z rodziną

👉 Czynności rekomendowane po uzgodnieniu z personelem

Higiena i pielęgnacja:

- toaleta całego ciała dziecka leżącego
- zmiana bielizny pościelowej wymagająca obracania lub podnoszenia dziecka
- pomoc przy korzystaniu z basenu lub kaczki

Sprawność ruchowa:

- pomoc przy zmianie pozycji ciała
- pomoc przy siadaniu i wstawaniu z łóżka
- asekuracja podczas chodzenia
- transport dziecka na wózku
- udział w spacerach i ćwiczeniach zaleconych przez personel
- działania z zakresu profilaktyki przeciwoleżynowej, w tym zmiana pozycji, odciążanie miejsc narażonych na ucisk i pielęgnacja skóry

Oddział Dziecięcy – Czynności Zakazane

⊗ **Bezwzględnie zabrania się następujących czynności na Oddziale Dziecięcym z Izłą Przyjęć:**

Leki i czynności medyczne

- samodzielne podawanie leków, suplementów diety i wyrobów medycznych
- wykonywanie czynności medycznych
- zmiana opatrunków

Sprzęt medyczny

- zakładanie, usuwanie lub manipulowanie przy wkłuciach, drenach, cewnikach i sondach
- manipulowanie przy kroplówkach, pompach infuzyjnych, aparaturze monitorującej lub innym sprzęcie medycznym
- odłączanie aparatury medycznej lub zmiana ustawień urządzeń

Karmienie i przemieszczanie

- karmienie i pojenie dziecka nieprzytomnego lub z zaburzeniami połykania bez zalecenia personelu
- samodzielne przemieszczanie dziecka, jeżeli jego stan wymaga pomocy personelu
- podejmowanie działań sprzecznych z zaleceniami personelu medycznego

Oddział Neonatologiczny – Udział Rodziców w Opiece nad Noworodkiem

✓ Czynności możliwe do wykonania

Utrzymanie higieny noworodka:

- przewijanie i zmiana pieluch
- podstawowa pielęgnacja skóry, w tym jej natłuszczenie zgodnie z zaleceniami
- zmiana bielizny osobistej
- pielęgnacja okolicy pieluszkowej i zapobieganie odparzeniom
- czesanie włosów

Karmienie i opieka nad noworodkiem:

- karmienie piersią
- karmienie odciągniętym pokarmem lub mieszanką w sposób wskazany przez personel
- obserwowanie tolerancji pokarmu i zgłaszanie nieprawidłowości personelowi
- obserwowanie oddawania moczu i stolca oraz zgłaszanie nieprawidłowości
- utrzymywanie kontaktu z dzieckiem, w tym przytulanie i uspokajanie

👉 Czynności rekomendowane po uzgodnieniu z personelem

- kąpiel noworodka
- pielęgnacja kikutu pępowinowego
- przygotowanie dziecka do badania lub wizyty lekarskiej
- zmiana pozycji ułożenia dziecka
- obserwowanie sposobu ssania, zachowania i aktywności dziecka oraz zgłaszanie personelowi zauważonych nieprawidłowości

🚫 Czynności zakazane

- samodzielne podawanie leków, suplementów diety i wyrobów medycznych
- wykonywanie czynności medycznych
- samodzielne karmienie noworodka z zaburzeniami ssania lub połykania albo wymagającego specjalnego sposobu żywienia, bez uzgodnienia z personelem
- zakładanie, usuwanie lub manipulowanie przy sondach, wkłuciach, cewnikach, drenach i innych dostępach
- manipulowanie przy inkubatorze, kroplówkach, pompach infuzyjnych, aparaturze monitorującej, tlenoterapii lub innym sprzęcie medycznym
- odłączanie dziecka od aparatury lub zmiana ustawień urządzeń
- wyjmowanie dziecka z inkubatora bez zgody personelu
- samodzielne podejmowanie czynności wobec noworodka wymagającego intensywnego nadzoru bez zgody personelu
- podejmowanie działań sprzecznych z zaleceniami personelu medycznego

Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii

⊗ **Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii jest wyłączony z możliwości udziału osób bliskich w opiece nad pacjentami.**

Wyłączenie to wynika ze specyfiki leczenia prowadzonego na oddziale oraz konieczności zapewnienia bezpieczeństwa pacjentów. Poniżej przedstawiamy szczegółowe uzasadnienie tej decyzji:

Stan pacjentów

Pacjenci oddziału znajdują się w stanie bezpośredniego zagrożenia życia, co wymaga stałego, intensywnego nadzoru wyspecjalizowanego personelu medycznego bez możliwości zakłócenia tego procesu przez osoby trzecie.

Specjalistyczna aparatura

Na oddziale obecna jest wysoko specjalistyczna aparatura medyczna, której obsługa i monitorowanie wymagają wyłącznej kompetencji personelu. Obecność osób postronnych mogłaby stanowić zagrożenie dla integralności sprzętu i bezpieczeństwa pacjenta.

Procedury medyczne

Procedury stosowane na oddziale wymagają stałego nadzoru personelu medycznego oraz zachowania warunków aseptycznych i organizacyjnych, które nie są możliwe do utrzymania przy udziale osób bliskich w bezpośredniej opiece.

Podsumowanie – Zasady Współpracy z Personelem

Udział bliskich w opiece nad pacjentem jest cennym elementem procesu leczenia. Poniżej przypominamy kluczowe zasady, które obowiązują na wszystkich oddziałach szpitalnych.

1 Zawsze pytaj personel

Przed wykonaniem jakiegokolwiek czynności pielęgnacyjnej, której nie jesteś pewien – zapytaj pielęgniarkę lub lekarza. Dotyczy to szczególnie czynności oznaczonych jako „rekomendowane po uzgodnieniu z personelem”.

2 Nie ingeruj w sprzęt medyczny

Kroplówki, pompy infuzyjne, monitory, dreny, cewniki i wszelkie inne urządzenia medyczne są wyłącznie w gestii personelu. Nigdy nie dotykaj, nie przestawiaj ani nie odłączaj żadnego sprzętu medycznego.

3 Zgłaszaj niepokojące objawy

Jeśli zauważysz u pacjenta ból, krwawienie, duszność, zawroty głowy, zaburzenia świadomości lub inne niepokojące objawy – niezwłocznie poinformuj personel medyczny. Twoja obserwacja może być kluczowa dla bezpieczeństwa pacjenta.

4 Szanuj prywatność innych pacjentów

Twój udział w opiece nie może naruszać prawa do prywatności pozostałych pacjentów przebywających na oddziale. Zachowaj dyskrecję i stosuj się do zasad obowiązujących w danym oddziale.

❏ W razie pytań lub wątpliwości dotyczących zakresu Twojego udziału w opiece – personel medyczny jest do Twojej dyspozycji i chętnie udzieli wszelkich wyjaśnień.